

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
11 iunie st. v.
23 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 24.

ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

De ce s'a impușcat Costică Borodan.

Ca fulgerul s'a răspândit vestea, că Costică Borodan s'a impușcat.

Nimeni n'a voit să creadă, căci toți îl șcieau tiner, sănătos, cinstit, fericit și în ajunul d'a se însură cu o fată din cele mai frumoase; prin urmare n'avea nici o pricină să-și sfârșescă cu sila vieța.

Când apoi l'au vădut mort și s'au convins, oamenii făceau din cap și nu înțelegeau de loc, că ce l'a putut îndemna la faptele acesta.

Și fiindcă nu înțelegeau, s'au pus pe ghicite și astfel s'au născocit o mulțime de vorbe, care au trecut din gură 'n gură, necruțând numele nefericitului mort, pe care până atunci atuncia toți îl cinstiau.

Costică Borodan a fost un avocat tiner, nu de mult aședat în valea Crișului, unde venise din Bănat.

Lumea s'a mirat, că cum pôte cineva să părăsescă Bănatul, unde poporul e mai bogat și să se mute în părțile sărăcăcioase din valea Crișului? Dar s'a răspuns, că tată-sau a fost crișan și acela a dorit rentorcerea fiului seu la vatra vechiă, unde aveau rude și se simțea mult lipsa unui avocat român.

În sfârșit nime nu l'a mai întrebat, că de ce a venit; s'au bucurat toți că s'a aședat între ei, căci prin purtarea lui în scurtă vreme ș-a făcut prieteni mulți, ș-a câștigat încrederea cărturarilor și iubirea poporului.

A fost un avocat harnic, sirguincios și cinstit; n'a căutat să se 'mbogățescă repede, ci să mulțămescă pe toți.

Tiner și nensurat, se înțelege că el a fost cu mare căldură primit în toate familiile cu fete mari; de câte ori se ducea acolo, se făcea par că o serbătore; căci visul cel mai frumos al mamelor era d'a-l avé ginere.

Într'aceste au trecut doi-trei ani, dar nici una n'a izbutit. Vorbăreț de o potrivă cu toate fetele, el nici pe una n'a distins în deosebi. Decă trimitea uneia vr'un buchet, numai decătră grăbiă să facă și alteia vr'o plăcere, ca nici una să nu alunece a gândi și a crede, (căci multe fete numai decătră și cred ceea ce gândesc,) că-i duce dorul.

Mamele cu fete mari, nerăbdătore ce erau, nu mai puteau de ciudă, că ce fel de om fără simțire și fără inimă este tinerul acesta, care dintre atâte fete frumoase nici de una nu se îndrăgostește!

Apoi îl luară la trei parale bărbații, că face un păcat național de nu se căsătorește; că după cine să se mărite fetele noastre, decă tinerii români nu vreu să se însore?!

El ascultă zimbând vorbele ce se șoptiau și dojenile ce i se făceau, și nu răspundea nimic; dar se vedea că zimbetul era silit și par că totdeauna un nor i s'ar aședă pe frunte, ceea ce stérniă și mai mult mâncărimea limbilor rele.

PRINCIPELE ALESANDRU LOBANOFF-ROSTOWSKI
noul ministru de esterne al Rusiei.

Toți voiau să știe, că de ce nu se însoră Costică Borodan și fiind că el nu le spunea, ómenii își inchi-puiau fel de fel de pricine, ba unii ȕiceau hotărît că ei știu adevărul ascuns.

Acest adevăr, după părerea lor, eră, că tinerul avocat lăsase în Bănat o gingașă fetișcană, cu care se iubesc de mult și pe care are s'ó ia de nevastă.

Părerea acésta se 'ntemeiá pe vorbele poștáriței, care destăinuia tuturoră, că Costică Borodan primeșce adeseori scrisori din Bănat cu scriitură femeiescă și că de câte ori le citeșce, totdauna se face gânditor și tă-cut, ca omul amoresat.

Alții șcieau și mai mult. Ei ȕiceau, că bănățana cu care densus are legături de dragoste, nu e fată, ci o femeie măritată și că tocmai pentru dēnsa a părăsit Bănatul, căci bărbatul i este prieten bun.

Și pe când lumea povestiá fel de fel de istorii de aceste, într'una din ȕile cu toții s'au pomenit cu șcirea că Costică Borodan s'a logodit cu Elvira Lunșoran, una din frumuseșile vanei Crișului.

Din clipa aceea numai decăt s'a schimbat și pă-rerea mamelor cu fetele remase acasă. Intēiu s'au mi-rat, că un tiner atât de cult, cum póte să aibă un gust atât de prost; apoi apucară a-l descóse și fiecare îi gásiá câte o greșelă și 'n cele din urmă compătimiau pe biéta fată care-și légă capul cu astfel de om.

Intr'aceste la casa fericitei logodnice se gătau de nuntă, care avea să se țină cu mare veselie și cu pompă strălucită, în duminica viitoare.

Logodnicul și alésa lui numerău cu nerăbdare ȕilele ce mai lipsiau; iar părinții, un preot îmbétrănit în serviciul altarului și preotésa-i bunétate de evlavie, priviau cu lacrimi de bucurie tinera părechia.

Vineri séra logodnicul s'a despărțit cu cea mai mare dragoste de logodnica sa și cea din urmă vorbă le-a fost: „La revedere, máne!”

Sâmbătă dimineța servitorul lui Costică Borodan a alergat ca nebun la bētrănul preot, spunēdu-i că în nóptea trecută stăpănul seu s'a impușcat.

La o sēptemână după inmormēntare, tatăl lui a găsit printre hărțile sinucisului următórea scrisóre:

„Costică dragă,

„Mi-ai jurat credință și ȕ-ai călcat jurămēntul. Ai ascultat de părintele teu: m'ai părăsit și te-ai dus de parte, ca să me uiți cu desevēșire.

„Ai și izbutit.

„Te-ai logodit cu alta și 'n curēnd are să se se- vērșescă cununia.

„E bine, decă tu m'ai uitat, eu n'am putut; la- cremile ce-am vērșat în nóptile petrecute fără somn, au așit și mai mult focul durerii mele nemărginite și acésta durere nu m'a lāsat să te uit.

„Tu m'ai uitat și fiind că eu n'am putut, voi vini la cununia ta; și pe când tu în fața altarului vei jură că-ȕi iubeșci mirésa: eu am să strig desnădăj- duită că nu-i adevérat, căci mie mi-ai jurat credință, mie-mi datoreșci dragostea ta . . . Și ca să créđă toți, am să ridic sus fructul dragostei nóstre, băiatul nostru, ca să protesteze îngănând cuvēntul! „Tata! Tată!”

Nefericita: *Nelli.*“

Bētrănul citind scrisórea, l'au podidit lacremile, apoi a ascuns-o bine la sine; n'a arăt-o nimenuia și astfel nimeni n'a putut să șcie adevărul, că pentru ce s'a impușcat Costică Borodan.

IOSIF VULCAN.

Marele Ștefan la primblare.

*Intr'o sântă ȕi cu sóre
— Dricul scumpei primăveri —
A simțit Ștefan cel Mare
Dor de câmp și de primblări.*

*Și din falnica-i cetate,
Insoțit de vechi amici,
A eșit c'un stég de glóte
Sus pe deal la Șeptelici.*

*Și vėdēnd în giur prin țeră
Câmpi și codri 'ntineriți.
A ȕis: »Scumpelor hotară,
Vecinic tinere să-mi fiți!»*

*Și-audind de pe colină
Glasuri de români hazlii,
A ȕis: »Șera mea română,
Vecinic veselă să-mi fi!»*

*Și 'ntelnind într'o ixlaxă
Doi viteji, ce se trântiá,
A ȕis: »Șera mea vitexă,
Vecinic să-mi remăi așá!»*

Sucéva în 13 maiu 1895.

V. BUMBAC.

Șcóla cu noroc.

(Novelă din popor.)

(Urmare.)

Nu-i bine cu averea lui moș Cailean — i dá din nou Bocaneș, nu . . . da . . . s'a dus ca suflată de vėnt . . . ca măturată . . . ca luată de apă . . . e reu pe lume, dar și reu ne purtăm . . . — Ce, póte nu-i drept, cum ȕice el? — in- trebă Buculei — uitându-se la toți prin pregiur. — Ba-i drept — respunde Strachinar, așeđat la vorba — noi toți, căți sūntem de față — impregiurul dtale — trebuie să o spunem, că-i așa cum spui dta ca om băgat în sēmă de toți — de mic și de mare — iacă noi nu ne dăm mână de ajutor în nevoi și néca- suri, nu punem uměr la uměr, ci ne ocărim, ne bat- jocatorim, ne mănecăm ca câinii între olaltă — să me ier- tați de cuvēnt prost — ș-apoi să o mai ducem bine! o duce, cine o duce bine, dară nu noi: străinii, cari țin lanț la un loc — trup și cu suflet.

— Așá este, da — ȕice Polonic — că vedeți dvóstre, noi nu sūntem ca alții ca să dăm înainte, ci tot inapoi ca racul. Ori unde, ori la ce lucru, noi tot ne codim, ne dăm într'o parte, nu ținem la un loc, atunci nu-i nici țir de spor, ba perdem și ceea ce avem, așa ne spune totdauna Bucurel, când ne intēlnim și așa ne ceteșce el și din carte.

— Eu am vėđut un om — ȕice Uță — c'ó vi- țică de funie. El o mână înainte, ea-l trážea inapoi, de la o vreme prinse a-l tării . . . se vaietă bietul ca un copil mic . . .

Strachinar sta ca infipt inaintea lor. Ascultá cu luare aminte cele ce se vorbesc. El eră înalt, spátos,

cu musteța lungă, alb ca laptele la față, cu barba nedată rasă, cu traista plină de mâncare în mână, cu pălăria rotundă peste pletele răsucite.

— Vedeți — dice el — să mai fi fost altul cu cel cu vițica, el nu păția așa, dar unul... ce poate începe?..

— Și-apoi am mai văzut ceva — urmă Uță.

— Am mai văzut pe Stan a Ilóei ducând doi saci — unul cu pere și altul mai mic cu pene de găscă — pe drum la deal și lunecându-se i-a scăpat: perele s'au imprăștiat, ducându-se de-adura la vale într'o ripă, iar penele sburau ca purtate de cel necurat în toate părțile prin aer.

— Veți — dice iarăș Strachinar — să fi fost încă Druc, Plăcintă ori altul cu Stan pășitul, el n'avea pagubă nici cât e negru sub unghie ..

— Așa-i da... așa-i cu datoria — i dă Uță — ea-i ca și ciurma... te zugrumă, de nu mai poți răsuflă... bun noroc trebuie să aibi, ca să poți scăpa de dânsa... iacă cu moș Cailean ce s'a întâmplat... cine ar fi dis, că el a rămâne pe drum. Toți oamenii grăesc de dânsul ori și unde, în crășme, în dugheni, la clăci, la desfăcat, la ședători... tot moș Cailean și moș Cailean... ce-a avut să mai pățessă și el la bêtănete!...

— Dară, da... ră — dice Bocaneț, luând cuvântul — eu începusem vorba de Bucurel și Cailean și-amu dintr'atâta tot atâta să ve spun mai departe, ce s'a întâmplat, că eu știu toate, pentru că nu ședeam departe, ia peste pəriu de la casa celui de pe urmă, pe o costișă. De acolo vedeam toate și știu tare bine, că niște bănci și mai ales un „domn“ din târg i-a înghițit averea lui moș Cailean... i-a făcut capătul... cu cametele lui... luă doue-șeci de lei ori și mai bine de la sută.

— Unde-i avere, — urmă el, — acolo sunt mai totdeauna și datorii: bani imprumutați, ba ca să-ți impaci o nevoie până una alta, ba să mai cumperi niște loc, și când cauți bine, numai ce te trezești, că s'a strins mult. Moș Cailean, nu-i vorbă, avea și el ceva datorii, dar nu mari, le-ar fi putut plăti curând — el cu ginere-seu la un loc — dară dă, nu-i totdeauna așa cum gândește și voiește omul: lucrurile se prăvăiesc și altmii trelea, mai mult pe dos decât pe față.

— Și cine a făcut, că moș Cailean să nu mai scape de sărăcie? — întrebă Caldare ca cu gura altuia.

— Iacă cine frații lui. Ei i-au dat sfat mișelesc, dicându-i, că el să nu lese pe Bucurel să plătescă dimpreună cu dânsul unele din datorii, că după aceea el — ginere-seu — ca împreună platnic poate să-i iee averea. — Lasă, frate!... îi dicea Niță — să se vîndă tot ce ai, la licitație, iar ce-a rămâne a fi a teu, bine-i?

— Oi vedé — răspundea el tot hojma. — Afară de aceea mai lățiau ei tot vești rele despre fratele lor, mai ales că el n'ar fi în stare să plătescă niméria nici un ban mai mult, așa-i de cufundat în datorii! — Așa puneau ei lucrurile la cale minunat de bine, și toate acestea în ciuda lui Bucurel, — iar moș Cailean ajuns la gânduri inoelnice plântate de frații sei în sufletul seu, se învoi întru cele din urmă să nu plătescă nici o lițca, ci lăsa să se vîndă casă, locuri și tot ce avea. Așa — după cum vedeți — mergeau toate pe strună și după gustul „domnului“ din târg. El când auțise de acesta, sări sus de bucurie ca epurele peste gard în grădină și lupul între oi. Ii plăcea s'audă, că lui Bucurel i-a legat socru-seu — așa dicend mânil, că ori cât ar lucra să nu dee înainte, ba nici din loc să nu

se potă urni, ci să stee ca incremenit, să vedă — cum dice cela — cu inimă sângerată și cu ochi udați, ce se petrece în giurul lui și mai mult nimică.

Toți ascultau cu ochi mari și se mirau de cele ce le-a dat mâna a auți. Par că nu le venia a crede, că să fie oameni așa de reuțacioși pe lume.

Cârdei se lasă pe un scaun de lângă mésză, nu departe de vornicul Bucurei, își rașimă capul pe mână și remase vreme îndelungată pierdut în gânduri, după aceea se rădică, tresărind ca dintr'un vis greu, și întrebă:

— Dar lui Bucurel ce i-a rămas?

— Ceea ce i-a dat tată-seu și-a căpétat de la socru-seu înainte de nuntă, atâta.

— Da de plătit datorii s'a apucat ori nu?

— Nu, el eră destul de cuminte, vedea cu cine are de lucru, că uncheșii femeiei lui is neprieteni și mulți la număr și că socru-seu a trecut pe partea lor, de aceea i-a lăsat să lucreze cum i-a ajunge mintea.

— Veți, cât e de frumos — dice Bucurei — decă știe omul carte: el nu și-a băgat capul sănėtos sub evanghelie.

— Și ore Bucurel ar fi plătit? — întrebă el turburat.

— Plătit, ău că da, el eră un om chibsuit și cu socotělă și afară de aceea avea și de unde plăti: din veniturile câmpului și din ceea ce-i aduce întreaga gospodărie, dară dă... acel ne-om n'a vrut să-l aștepte cu plata nici pe dânsul, ca și pe socru-seu, carele mai pe urmă și-a fost tras încă pe sémă, dară prea târziu.

— Cum ved eu — i dă Părcălab cu duioșie — nu s'a mai ales nimică din totă averea, așa-i că nu?..

— Nu — dice Bocaneț cu lacrimi în ochi — eu de la casa mea de peste pəriu vedeam toate cele ce se întâmplară, așa numai ce ved că într'o di intră în ograda lui moș Cailean un domn — bagsémă notarul.

— Da, el a fi fost — face vornicul Luculei.

În vr'o câteva zile ved alți domni și așa tot mai departe. Ei aveau niște hărții în mână și măsurând cu ochii casa, grajdul, vitele, pomii, grădina și câmpul, tot însemnau în ele; de aici înainte curgeau la casa ceea sorócele de la judecată ca apa la móră, și astfel averea — nu mult după aceea — s'a vëndut la licitație... averea a trecut în mâni străine... moș Cailean a remas ca vai de el... amú se uită numai de departe la ceea ce a fost odată a lui și lacrimile îi curg într'una.

— Da Bucurel, el cum a remas? — mai întrebă Părcălab, îngrozit de ceea ce auția.

— El a remas bine, că s'a luat frun-úșel cu femeiușca la lucru, și așa mână de la mână au lucrat pământul bine cum se cade, și a adunat amú o țiră, mâne o țiră, picuș la picuș, hai, hai, tot mai mult și ađi le merge mai bine decât ori și căruí gospodar din sat.

— Vedeți ce poate învățatura școlei — strigară toți de-odată... da... da... cei cu carte is cuminți, învățați, luminați... da... așa-i...

— Cu Lina o duce minunat de bine — urmă Bocaneț — el n'ar da-o pentru toate averile satului. E bună, e blândă și harnică.

Anii treceau ca gândurile, zilele ca clipele. Vremea se schimbasesc în felurite chipuri. Multe frunđe îngălbeneră pe cei copaci și picaseră. Mulți oameni se strinseră în satul morii ca luminile suflate. Trecuseră ca umbrele.

Casian nu erá mai mult. Deasemenea și mulți din nuntașii Linei. — Buculei nu mai erá vornic, in locul lui încăpuse Bucurel. El avea învățături bune din tine-rețe și erá om cu cale, cu cumpăt și cu chibsuélă bună. Purtá trebile sátesci minunat de bine, chiar așa după cum ăseseră și tērgoveții de dēnsul atunci, când părăsise șcōla din Sucēva. Șciea să se pōrte bine cu toți — mai ales cu domnii cei mari și învățați — cu cārmuitorii puși peste țēră. Le făcea tōte, după cum spune legea împērătēscă, după mintea lui cea sánētōsă și după inima ómenilor. A dat in lături străinii de la cārma satului ș-a strins impregiurul seu numai ómeni de ai sei, de neamul și de limba romānescă. Pēstrēv! el încă s'a fost intors de printre străini și erá — tot cu ajutorul lui Bucurel — secretar. Ei — așa puși la cale — țineau cu toți la un loc, erau un gând, un suflet, o simțire și grigiau din tōtă inima de lucruri bune și de folos pentru toți. De când erá Bucurel in fruntea satului, se făcuse biserică nouă, mare, de pētră, cu un turn inalt, de se vedea intr'al treilea sat și lucind, de-ți luá ochii in rađele sōrelui. Se mai făcuse și doue case pentru preoți, șcōlă cu patru învățatori, ținterim nou cu gard de scānduri — drumuri drepte și bine prunduite, poduri peste șanțuri, peste pēraie și ape — cāsi mari și frumoșe, vāruite cu alb, cu ogrāđi māturate, par că erá tot una ăi de paști.

Erá sat frumos, nu trebuia mult ca să fie tērg.

(Va urmá.)

I. V. PAȘCAN.

Cocóna.

Cocóna pentru pērul meu
Mi-a dat trei galbeni, ăeu
Trei galbeni pentru pēr să ieu!
Eu i-am rēspuns că pērul meu
Mi-i drag . . . că de l'aș vinde eu,
Ar fi nespus de reu! . . .

La vorba-mi dēnsa s'a 'ncrunat,
M'a dat pe uș' afară!
M'a dat, dar pērul nu i-am dat;
Cocóna ciuda-i a 'ndurat;
Iar eu rīđēnd, cu-al meu bārbat,
Intorsu-m'am la țēră.

La țēră, hei! ce māndru traiu
Sub ceru-albastru duc,
Mii flori din cāmpul verde taiu;
Iar primāvēra 'n luna maiu
Pādurea-mi pare-a fi un raiu,
Spre care-ades apuc!

Cu ce mi-a dat, ce-i drept, puteam
Să minunez pāmēntul,
Luānd o salbă ce ochiam;
Cu salbă, pērul nu-l aveam:
Și fără pēr, ce trai duceam?
Să me ferescă sfāntul!

In tōte-l șciu p'al meu bārbat,
Șciu ce gāndeșce dēnsul.
A mele plete de-aș fi dat,
In veci el nu m'ar fi iertat,
Și tōtă ăiua-aș fi cātat
Cum îl inēcă plānsul!

Eu îl iubesc, și dragă-i sūnt,
Cāci dragostea ne lēgă.
Cuvēntul lui la mine-i sfānt:
Decāt să-l supēr c'un cuvēnt,
Mai bine vie 'ntr'un mormēnt
Să sufer vieța 'ntrēgă!

Deunāđi m'am uitat in riu,
Veđui că fața-mi place.
Frumōsă sūnt! De ce? Nu șciu!
Se vede-așā mi-e scris să fiu,
Dar pērul de l'oi vinde, șciu,
Urită me voi face! . . .

Urită! vai, ce trist cuvēnt
Să nu mai fi frumōsă!
Să mergi māhnită pe pāmēnt.
Să blestemi chiar pe domnul sfānt;
De cele ce frumoșe sūnt,
Mereu să fi gelōsă!

Cocónei decā i-a plăcut
Frumōsă c. să fie,
Frumōsă să se fi nāscut!
Cu pudră și cu pēr vēndut
Frumōsă cine s'a făcut.
Dintre cocóne-o mie!?

Podóba mea e n pērul meu
Și 'ntrēga-mi fericire.
Ce próstă sūnt? Nebună-s eu
Parale pentru pēr să ieu?
Eu nu-mi pot vinde pērul meu,
El n'are prețire! . . .

LUDOVIC DAUȘ.

Cugetări.

Modestia este un obiect care va fi totdeauna la modă.

*

Aceia cari nu au suferit împreună, nu pot cunoșce legăturile puternice ale inimei.

*

Nu face să curgă lacrimi; Dđeu le numeră

*

Pentru ómenii cari au pururea bani in busunar, lumea merge totdeauna bine.

*

E mai rușinos să te indoești de prietenii tei, decāt să fi inșelat de ei.

*

Spiritul caută și inima găseșce.

*

Iertarea este aprópe indife ența; când iubești, nu ierți.

*

A vedé și a ascultá pe reutăcioși este deja un inceput de reutate.

*

Omul vanitos se inconjóră cu plăcere de lingușitori și ureșce pe ómenii de geniu.

*

Bătaia de joc este, din tōte injuriile, aceea care se iértă mai cu greu.

Inaintea cărții deschise.

F e m e i a.

— Schiță de V. Irving. —

Adeseori am avut ocaziunea să observ puterea cu care femeile infruntă lovitura cea mai crudă a nenorocului. Necasurile, cari frâng spiritul bărbatului și-l aruncă în pulbere, se par a provoca energia secului slab și-i dau caracterului o tărie atât de neînfricoșată, încât femeia câte-odată se apropie de sublim.

Nimic nu ne pătrunde așa de tare ca vederea unei femei blânde și fragede, cu însușirile ei multe de slăbiciune și de atârnat, simțitoare la ori-și-ce alușiune trivială, ocupată mereu în familie, — cum ea, în fața pericolului îndată se redică cu forța ei de minte numai peste bărbat, dar proptindu-l și susținându-l în zilele cele mai amare ale vieții, și cum adese-ori îl smulge din momentele cele grele ale desperării.

Ca și iedera, care se acată și își înfășură foile prelângă trunchiul stejarului, rădicată fiind prin el la sorște, voicșce, când arborele acesta tare e sfâșiat de fulger, prin rădăcinile ei înclătătoare să țină ramurile despicate la un loc și sus, — așa și menirea femeii e ca în ordinul cel genial al providenței divine să devină proptă mângăitoare bărbatului când calamitățile vieții îl lovesc și-l sdrobesc, astupându-i șaș cu brațele ei ranele sângerose, legându-i inima cea frântă și susținându-i capul ce se plécă.

Am fost odată să felicitiez pe un prieten cu o familie numerosă, care trăia în cea mai bună înțelegere și dragoste. „Eu nu-ți pot pofti o sorțe mai bună“ — mi-a șis el cu entusiasm — „decât să ai femeie și copii. Decă-ți merge bine, ei îți sânt părtași sinceri și veseli ai norocului; decă îți merge reu, ei te mângăe“. Intr'adevăr am observat, că bărbații însurați, izbiți de câte un nečas, mai iute își reparéză situația în lume decât unul nensurat; parte pentru că aceia simt mai mult indemnul de a lucră, ca să ușoreze lipsele ființelor iubite, care atârna de la ei; parte pentru că spiritul lor e mângăiat și ajutorat prin îndrăgirile familiare, și respectul lor propriu renașce aflând și vedënd, că de și în lumea mare e întunerec și umilire, totuș în sinul familiei mai este un cerc mic de iubire. Iar un om singur, hulit și ocărit din tôte părțile, ușor își perde increderea în sine și în virtutea persoanei sale și se negligeză; intipuirea sa vedëndu-se singur-singurel și părăsit de tótă lumea, lesne îl conduce într'o prăpastie, pentru că inima lui ruinată e ca o casă deșertă și părăsită de locuitori.

Observările aceste mi-aduc aminte o istorioră a unei familii la care am fost odată martore. Amicul meu intim George s'a însurat cu o fată frumoșă și cultă, crescută în mijlocul unei familii moderne. Ea, ce e drept, n'a avut zestre, dar averea prietenului meu a fost destul de mare și lui i plăcea să-i dea lustru la tôte convenirile și seratele elegante, să o deprindă la gustul cel delicat și la caprițiuni, cari respândesc farmecul în giurul secului frumos. „Viéța ei“, dicea el, „să semene cu povestea unei ține“.

Diferința adevărată în caracterul lor a produs numai o combinațiune armonioșă. El eră de un naturel romantic și câte-odată serios, — ea tot veselă și plină cu farmec. Adese-ori am observat plăcerea lui mută cu care căută la ea în societăți, cum i făcea lui plăcere bucuria ei mare și cum în mijlocul aplauselor, — ce ea cu purtarea ei seceră — ochii ei se înturnă cătră

el, ca și când pe ea numai favorul și plăcerea lui ar interesă-o. Adeseori am veduț-o rădemată a lene de brațul lui; — talia ei grațioșă și sveltă, în contrast cu figura lui cea bărbătescă. Aerul plăcut și încredut cu care privia ea cu fața întregă spre el, se părea că-i electriséză ținuta lui fălôsă și triumfătoare și-i oțeleșce puterea de vieță pentru ocrotirea sigură a acestui odor plăcut, grațios și neputincios. Nici odată o părechie n'a pășit pe calea vieții cu prospecte mai mari de fericire.

I-a fost înse dată prietenului meu să-și angageze averea în speculațiuni mari și el abia de vre-o câteva luni însurat, în urma unor calamități repide și succesive, s'a veduț ruinat și ajuns sărac.

Pentru câtva timp el și-a ținut situația în secret și umblă supérat și cu inima ruptă. Viéța lui eră numai o agonie lungită și mai greu i părea de suportat sila să suridă în prezența nevestei sale, pentru că el nu s'a putuț hotări să-i spună adevărul. Ea a veduț îndată cu ochii ei ageri de iubire, că el tăinueșce ceva; a observat privirile lui schimbate și suspinurile lui ascunse și n'a putuț să fie sedusă prin încercările lui سعی și forțate de bucurie. Ea și-a propus prin puterea ei spirituală și măguliri amorose să-l insenineze, dar încercările ei numai mai afund i băgau ghimpele în inimă. Cu cât o vedea el mai demnă de iubit, cu atăta îl tortură mai mult cugetul, că el va fi cauza nefericirii ei. Acuș, cugetă el, i va dispăre surisul din față, cântecele i vor amuți de pe buze, sclipirea ochilor ei va fi nimicită prin tristețe și inima ei care i bate acum atât de ușor, va fi îngreunată, ca și a lui prin necasurile și miseria lumii acesteia.

După multă vreme a venit la mine într'o ții și mi-a descoperit tótă situația sa într'un ton fórte descuragiat. Când am auduț tôte, l'am întrebat că șcie femeia lui despre acésta? La întrebarea acésta l'au podidit lacrămile.

— Numai Dumnezeu șcie, — mi-a șis, — și decă dta ai milă de mine, nu i-o spune. Grija de ea me face să nebunesc.

— Și pentru ce? — am respuns eu. Ea tot va trebui să șcie odată; dta nu poți să-i ascunđi mult starea; atunci șcirea i va păré mai înfiorătoare, ca și când i-ai comunică singur secretul, pentru că cuvintele acelor pe cari îi iubim înmóie și pe cele mai aspre șciri. Dta te despoi șașuți de comoditatea consolării și a simpatiei ei și desprețuind singură legătura care ține inimile la olaltă, desprețuești tot-odată comunitatea cugetelor și a simțirilor. Ea acuș va simți, că vr'un secret îți subminéză sufletul, iubirea adevărată nu suferé rezervă, ea se simte desprețuită și ofensată decă tocmai cauza intristării i se ascunde.

— Bine, amice, dar me înfioră cugetul că ce lovitură o să dau prospectelor ei viitoare, cum am să-i sgudui inima spunându-i că bărbatul ei e un cerșitor și dēnsa trebuie să renunțe la tótă eleganța vieții, la tôte plăcerile societăților, ca să dispară cu mine în sărăcie și întunerec; să-i spun că eu am tras-o jos din sfera în care ea ar fi continuat să trăescă țile d'albe, fiind lumina tuturor ochilor, atragerea tuturor inimilor: cum va puté ea îndurá sărăcia? Ea care a fost crescută în tótă splendórea avuției, cum se va puté negligiá pe sine? Ea care a fost idealul societății... O! i se va rumpe inima!

Am clătinat numai din cap intristat, dar pozitiv.

— Cum o să-i poți ascunde tôte? Trebuie ca ea să șcie tot ca să poți întreprinde pașii necesari pentru schimbarea traiului vostru! Sânt sigur că nu v'ați așe-

dat fericirea in exterior; mai aveți prieteni, prieteni calzi, cari nu vor cugeta de voi mai reu pentru că locuiți mai puțin splendid, și in fine pentru ca să poți trăi cu Maria fericit nu ve trebuie chiar un palat...

— O! eu aș pute trăi cu ea fericit, — strigă el convulsiv — și intr'un bordeiu. O, eu m'aș pute re-trage cu ea ori și unde in sărăcie și in intunec.

(Finea va urmă.)

Doi fericiți.

Din resboiul independenței române.

Seră in ziua de 4 septembrie 1877; regimentul 7 de linie se află in avant-posturi, ocupând paralela întâia din fața redutei Grivița.

De și mai totă noaptea ploase cu mazărice, dar fiind că despre ziua vântul incetase, timpul eră — relativ — cât se pöte de bun.

Pe la orele 10 dimineața, unul din bucătarii cari venise in paralelă pe drumul acoperit, aducând supa ómenilor, vesteșce pe soldatul rezervist Bulgaru Vasile din compania 7, că i-a venit tată-seu și că de la cuartierul general al divisiiei 4, i s'a dat voie să vină chiar până la el in paralelă, să-l vedă.

Cătă bucurie!

Bulgaru Vasile se află tocmai la crenel.

In adevăr, n'a trecut la mijloc mai mult ca un sfert de oră și iată că apare un țeran, care după port se cunoșcea că este de pe lângă Pitești, purtând pe umeri și o păreche de desagi. Ca prin farmec, toate privirile se indreptase asupra acelui țeran, pentru că costumul lui redeșteptă in inima fiecărui soldat și ofițer, dulci și frumoșe amintiri... de țeră, de casă, de familie.

Soldatul Bulgaru Vasile recunoscând in acel țeran pe tatăl lui, cu ochii lăcrămând de bucurie, rögă pe sergentul secției Ion Ilie tot rezervist, să-l schimbe de la crenel. Până când sergentul să numescă pe cineva, soldatul Butuc Toma care eră aci, se și urcă pe banchetă și ia locul lui Bulgaru Vasile, care plecă să in-timpine pe tată-seu.

In momentul când tatăl și fiul se aflau la o depărtare numai de 2—3 pași unul de altul și își întindeau mâinile să se îmbrățișeze, un șuer lugrubu se aude, un trăsnet infernal se produce și un nor gros de fum isvoreșce aci ca din pământ.

In mijlocul acelui fum, tatăl lui Bulgaru Vasile eră trăsmit jos și ridea cu hohot, cât il luă gura.

Câteva secunde apoi, după ce fumul s'a mai im-prășciat și se putea vedé mai bine, Dómne! Ce prive-liște! Un obus isbise pe Bulgaru in spate, unde a și eclatat, și... din soldatul de odinioară, inalt cât un brad și voinic ca un stejar, nu mai rămăsese nici mă-car un bulgăraș; intreg, cum se găsiá și cu arma in mână, a sburat in aer...

Tatăl lui Bulgaru Vasile, de și ciuruit și spart de țesările obuzului, dar... sub impresiunea bucuriei prime că își vedea copilul, ridea mereu...

Sërmanul! eră nebun... Peste un minut, și-a dat și el sfërșitul...

Améndoi s'au dus fericiți...

Desagii singuri au mai ramas, muiati de sânge. Și — in ei — pe lângă niște primenele, erau și doue pâni (turte) de casă și câteva mere domneșci. S'a mai găsit încă in colțul unei batiste cu mărginile cusute in fluturi și mărgele, o piesă de 50 bani, pe care — de sigur — mama lui Bulgaru Vasile, i-o trimittea de chel-tuelă...

MAIOR TARNOSKY.

Strigături.

Intre Crișuri se numeșce acest soi al poeziilor popo-rale, mai mult descântece; iar pentru ca aceste să se pötă deosebi de acele poezii, cari in alte ținuturi sânt luate sub acesta numire, între Crișuri le numesc pe acelea: descântături. Pentru a chiui și a descântă, se intrebuițeză de o potrivă verbul acest din urmă.

*

Busuioc rötă 'n ferestă,
Nu stă lumea 'ntr'o nevastă,
Nici in tine nana noastră!
Busuioc rötă 'n ocol,
Nu stă lumea 'ntr'un fecior,
Nici in tine badișor.

*

Izvoraș cu apă rece,
Pe la ușa maichii trece;
Eși maica să se spele.
Veđu tot lacrimi de-a mele.
Și nu se putu de jele.

Sóre, sóre rotelat,
Departa-i badea de sat!
Că de-aș șci că nu-i departe,
I-aș face dintr'un măr parte,
Dintr'o pară jumătate.

*

Circelată, mărgelată,
Mere séra la poiată,
De dá fên junincilor
Și gură voinicilor.

*

Mândră-i nana și de frică,
Cu reșele din potică;
Dar dracu șci cum le-o pus,
Că pe nas nu s'or ajuns.

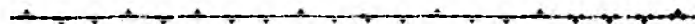
*

D'asta fată se mărită,
Nu șci face nice pită,
Și aseră-o făcut opt,
Nice una nu s'o copt,
Töte le-o bagat la rënd,
Nici un căne nu-i flământ.

Dacă n'am indicat la fiecare poezióră numele per-sonéi de la care o-am auđit, — e pentru că multe dintre ele le-am invěțat eu énsuni de rost încă fórté de mult.

Culese de:

ALB.

O muncă moderată desvoltă spiritul; cea escesivă slăbesce spiritul și corpul.

Respuns

la cele ce spun dușmanii femeilor.

IV

Acolo inse unde e noroc, unde grija de viață materială umple totă ființa și toate puterile sunt în acea parte îndreptate, omul merge ca o mașină, când mai bine când mai rău, ființele înjghebate trag la plug pentru a-și agonisi existența animală a lor și a copiilor lor — și trec prin viață ca și cum nici n'ar fi fost; și aceea se întâmplă aceleași cazuri de ciocniri, rezultate din nepotriviri; inima și aice lucrăză, avându-și efectele bune sau rele a cauzelor ce le-a procurat, dar toate se privesc în mod mai natural și se trece peste dănsese; totul e conform mediului: păcătos, pipirnicit și nici nu se dă atâta atențiune lucrului; dar unde partea materială e asigurată și viața spirituală, viața inimei își are mai mult sbor liber, cazurile acestea de diferență găsesc pământ unde creșce și se dezvoltă, încât aceea ce a fost la or și care înădușit de sute de buruene la un loc și nici nu se observă, acolo unde e larg și frumos, unde totul e neted și perfect, unde nu trăese decât plante bune, când va avé cauză să răsără și una rea și va creșce nantă din cauza pământului roditor — cât de colo se va vedé. De aceea vedem că lucruri neiertate, și cele mai urite în unele părți se acopér cu dibăcie par că nici n'ar fi fost, se trece peste ele ca ceva natural, neluându-se de loc de rău, pe când în alt loc, unde lumea e deprinsă să vedă numai perfecțiune, din cel mai mic și nevinovat lucru fac capital — par că n'ar trăi și acolo ómeni ce au inimă, ca toți; iar mintea ce o au, de și pôte e cea mai perfectă, față de relele ce-i sapă, de multe ori nu va puté la nimic servi. De aceea sar totdeauna în ochi faptele celor mari; de pe la curțile împărătesci, ale preoților și ale femeilor mai cu sémă celor mai nobile.

Mintea despre care se crede atâta, nu va puté decât pe bătrâni să-i servescă ori pe ómeni slăbănogi sau nedestul de puternici, atunci când în ei simțirile vor fi slăbite sau mórte — și la cazuri de toate țiile, atunci când interesul prea mare și inima nu e angajată, te pôte fórte bine servi; dar atunci când simțirile vor fi în joc, când omul e tare și lucrăză pentru propria lui fericire și susținere, instinctiv va fi dus acolo unde ele îi dictéză și totă ființa lui va fi pusă în acel serviciu în lucrare, iar mintea și ea, nu va fi decât o uneltă a inimei, spre a-i ajuta, decât va puté ceva funcționá, la ómeni inse prea simțitori, prea nervoși, mintea nu va puté nici atâta lucrá. Puté-vei să mai poseși sângele rece, cugetarea, în asemenea momente de buimăcélă, ca să te reintorci de la ceea ce s'ar păré că e rău și care cu toate acestea e pentru om totă fericirea care îl atrage și-l duce orb? Se va puté el dominá? Și în asemenea cazuri creșcerea ca un singur păzitor și în mod instinctiv pôte să te conducă și să te apere de rău atuncea când pasiunea nu te-a dominat; atuncea mintea încă își pôte avé rolul — cunoscându-ți precis precipiciul, rolul celui virtuos e ca să-l încungiere de la început și nu va veni pân la gradul de unde nu se pôte înturná sau va muri.

De aceea în toate părțile trebuie să dai drumul minții să lucreze, căci în cazuri necunoscute, când vei fi strimtorat, va fi rău — iată pentru ce trebuie cultivarea științelor, minții, întocmai ca și pentru bărbat, la femei. Tot ceea ce în lume e lege trebuie să fie știut de ea; și atuncea, când va veni în lume și se va pune a lucrá, va merge cu siguranță întocmai ca și un bărbat și va puté fi mai stăpână pe sórta sa. Vedem cât e de departe lumea de un ideal de viață, de fericire, în care nefericiri să fie numai lucrurile neevitabile, peste puterea omenescă, iar tot ceea ce pôte fi după voință, să éasă conform științei și după legi anumite cu bine; pe când noi astăzi facem din cel mai mic lucru și la fie-ce pas adevărate nenorociri și suferim nesfârșite dureri. Astfel viața trece de atâtea rele bătuită mai mult în amar decât plăcută — dar în ocupații cât e afundat omul găseșce liniștea, și copiii le mai aduc ómenilor plăcere, dar dragostea care ar fi să fie flórea și care e singura adevărată fericirea, unire — e atât de insofită și neglijată, încât nu pôte mulțami simțirea de om și nu aduce decât adevărate isvóre de dureri.

În popor inse nu băntuesc așa de tare subtilitățile acestea, decât ar răbdá și simți necontentit toate relele, supérarea, — ar muri — după cum se întâmplă cu acei mulți delicați, pesimiștii ce se sinucid sau decât nu mai au pentru ce trăi, decât nu mai au vr'un ideal, veșteđindu-se mor — lumea, în general, ómenii sunt mai mulți materialişti și nesimțitori de or-ce durere sufletescă, își au ocupațiile lor lupte care-i interesează și atrag, își mai caută distracții comune, plăceri, și astfel trec prin nemernica acesta de viață, iar în căsătorie o duc cu aceeaș nepăsare și trăinicie, astăzi se sfădesc, mâne se impacă, unele període rele țin mai puțin altă dată mai mult, astfel că departe de a le aduce la unii vr'un rău mare, le servesc ca puncte de emulațiuni.

Față de atâtea ș-atâtea motive principale, care fac fericirea și nefericirea în căsătorie, combinate cu felul a mii de ființe ce vin a se însoți, cu temperamentul, creșcerea, împregiurările, principiile, moștenirea, fie-care căsătorie oferă un obiect nou de studiu, după individ și știința sa, adus în alianță cu partea cealaltă, astfel că nu e de mirare a nu te mai puté înțelege și a nu mai puté da o dréptă și generală soluțiune la reul lor, ba chiar și decât s'ar puté de multe ori, ea nu va puté fi aplicată, neputénd servi de normă pentru fie-care, întocmai precum la doi ómeni ce sufér de aceea bóla, dar care în organismul lor, au alte dispoziții, nu le pôte fi bun acelaș leac. De multe ori învățătura ce o dai unui om cult nu o poți da și la popor, acela ce e într'un chip format nu va puté imprumutá știința unor alte împregiurări — se va aflá într'o situație străină încât nu va ști cum să éasă din ea. Dar adesea lângă un rău, creșce și buruiana de leac, ómenii de aceștia își au înțelepciunea lor care-i pôte cât mai bine scăpá. Fie-care, decât e inteligent, știe mai bine decât or cine cauza bólei sale, se sileșce a căpétá ce nu-i ajunge, a lăpédá ce are rău și se va puté singur mai bine decât or ce doctor curá, simțindu-și normal ființa spre fericirea améndurora.

A fi modest în cerință și a căută să-ți faci fericirea întru cât se pôte acolo unde te găsești, e una din cauzele principale de a te face mulțamit. Fericire deplină în lume nu esistă și numai reletiv fericirea se pôte gustá. De regulă fericirea să ș-o caute omul în simplitate, curăția lucrurilor de la natură și prea puțin de la ómeni, numai acesta îi va puté aduce pacea și îl va puté în adevér mulțami; lumea e pentru dânsa și

nu pentru om ca să-l p^otă bucură. Tctuş lumea e frum^osă aşă cum este, cu t^ote neajunsurile ei, mulţi spun că cu atât e vie^ota mai cu gust şi interesantă: m^on^onci cu dulce muncind cu amar — ^o dice proverbul, altfel n'ar put^e deosebi omul binele de reu. Dar nefericirea cea mai mare in vie^ota, ca şi o b^olă nesuferit de grea in corp, e b^olă din suflet, conştiin^ota; decă nu se g^oseşce cineva cu d^enşa impăcat; o minte incurcată in degradare şi o inimă fără rost, e tot ce p^ote fi in lume iad. Să fii in mijlocul pustiului, fără să ai cămeşa pe tine, să te g^oseşci fără adăpost şi izolat — e aşă de frum^osă lumea lui D^eu şi aşă de dulce te bucuri de lumina s^orelui, când conştiin^ota nu te ap^esă, când şcii că n'ai făcut decăt aceea ce trebuia să faci, când şcii că ^o ai făcut cu t^ote puterile datorია.

Iubirea apr^op^elului de sigur că e cea mai bună normă şi in căsătorie, ca in t^ote, nefiind destulă iubirea capricioasă şi egoistă ce o simte cineva: nu ai dreptul de a face pe nimene nefericit şi e p^ecat a face ac^esta, iar pe cei ce ^o ai dat D^eu in giurul teu, trebuie să te şi lup^oti a le da putere de vie^ota şi mul^oţămire pentru ca să-şi simtă existen^ota uşoră şi să-şi p^orte jugul in mod plăcut. Odată ce cineva ^o ai amăreşce până la atăta momentele vie^oţii şi-^o procură numai sentimente dureroase şi nemul^oţumire, cu acela nu p^ote să fie trai şi decă caracterul li e intr'atăta de opus şi neîn^oţelegerea atăt de mare, că nu-şi pot face reciproc decăt de acestea, vie^ota e nesuferită, e de preferat m^ortea şi atunci e mai bine să se despăr^otescă, decă nu se pot in nici un chip îndreptă. Cu t^ote acestea o duc ^o menii şi aşă fac de ambele păr^oti ciudele posibile şi astfel se recoresc (s'ar p^ore că acesta e singurul mijloc de a se put^e impăca şi e mai reu când numai unul suferă neîntreprind^end nimic in contra celuilalt) caracterele se inăspresc, femeia devine hienă, bărbatul tiran, maltratările cele mai oribile urm^eză, iar lumea nu e de loc de reu, e ceva cu totul in regulă şi legal.

Dar nu constă numai in căsătorie lumea lor, fericirea; căci atunci ar fi de tot reu; când nu te p^ote m^ongăia nimică in schimbul fericirii pierdute, când te aca^oţai numai de ea şi nimic pe lume nu-^oti cumpeneşce fericirea inimei tale, se int^omplă tragediile cele mai mari — mai au ^o menii şi alte dragosti, copii, prieteni, n^emuri, de aice se sup^eră, de dincolo se bucură, se m^ongăe cum pot, ^o ai caută distrac^oţia pe unde o g^oasesc, chiar şi in pasiuni, iar de regulă in be^otie şi astfel cumpenindu-se unele cu altele, se trece vie^ota aşă până in fine vine b^olă şi m^ortea şi decă a cumpenit binele t^ote cele rele, se uită şi remăne in loc sentimentul că totul a fost bine; dar să fi fost neintrerupt şi de tot reu, pentru ca să se bucare unul când m^ore altul, or ca vr'o femeie să ajungă in starea femeii din articolul şciut, in starea femeii lui Mihalache ce se temea că bărbatul ei se va sculă — precum şi noi şcim una amărită, care cântă astfel la morm^entul bărbatului ei:

Ici e ^o terină cu glod,
Hop odată sus,
Ici e bărbătelul mort,
Hop odată sus.
Ici e tocmai unde joc,
Ca să me alin cu foc,
Ici d^orme cu mâni la piept
Ş-o să joc să mi-l deştept,
Dar decăt l'oi deşteptă,
Oi jucă, oi tot cântă;

Dormi tu bărbătelul meu,
Ierte-mi-te Dumne^oşeu,
Dormi dormirea-i somnul lung.
Că multe-am tras şi-mi ajung!

ELENA VORONCA.

Ilustra^oniile din nr. acesta.

Noul ministru de externe al Rusiei. Rolul Rusiei in concertul pop^orelor este f^orte insemnat, de aceea totdeauna are multă importan^ota că cine e ministrul ei de externe. Murind b^etr^onel Giers, imp^eratul Nicolae II a numit ministru de externe pe principele Alesandru Lobanoff-Rottowski. Noul titular a fost mult timp consul general al Rusiei la Viena şi avea să m^ergă ca să ocupe aceeaş func^oţiune la Berlin, când ţarul l'a numit ministru de externe.

Principele Lobanoff-Rostowski se trage din o vechiă familie nobilă. S'a născut la 1824 in Moscva, la 1845 a fost numit ataşat la Paris şi de atunci a func^oţionat necontentit pe cariera diplomatică. Anul acesta ş-a serbat jubileul de 50 de ani al serviciului. El a lucrat şi ca ^o diarist.

Inaintea căr^oţii deschise. Ilustra^oniunea din lăun^otrul foii n^ostre este copia unui tablou renumit al pictorului englez Albert Moore, care se află in museul din Kensington.

Tabloul infă^oşeză o femeie romană, adăncită in cugete inaintea căr^oţii deschise. De pe paginile căr^oţii de sigur a citit vr'o istorie de amor, care s^em^enă cu a ei. Şi fantasia-i sb^oră departe, se 'nt^orce in trecutul atăt de dulce, frumos şi neuitat.

LITERATURĂ ŞI ARTE.

Şcri literare şi artistice. Dl Vasile M. Kogălniceanu, fiul reposatului Mihai Kogălniceanu, a scos la lumină 'n Bucureşci prima fasciculă din documentele inedite ale părintelui seu, sub titlul: „Acte şi documente relative la unirea Ungariei cu România şi la alian^ota ungurilor cu românii contra Austriei in 1859“. — *Pictorul N. Bran* din S^elagiu la espozi^oţia din Bucureşci a artiştilor in vie^ota a ob^oţinut men^oţiune onorabilă. — *Dl V. Iagici*, primul slavist al timpului nostru, scrie f^orte măgulitor in „Arhivul pentru filologia slavă“ despre lucrarea dlui I. Bogdan intitulată „Insemnătatea studiilor slave pentru români“.

Academia Română a ţinut vineri la 14 iunie n. şedin^ota publică in localul seu din Calea Victoriei. Cu asta ocaziune s'au făcut următ^orele lecturi: Dl B. P. Haşd^eu a citit un studiu despre familia Bălaceanu; dl dr. V. Babeş a făcut o comunicare despre „Bothriocephalus latus“ şi despre anemia botriocefalică in România.

Almanachul festiv al României June. Societatea academică social-literară „România Jună“ a junimei române din Viena va serbă in anul viitor aniversara de 25 ani a esisten^otei sale. Din incidentul acestui jubileu, societatea va sc^ote un „Almanach festiv“ cu colaborarea mai multor bărbăti de litere, la cari comitetul serbării s'a şi adresat. Terminul trimiterii lucrărilor este 1 octombre an. c.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1897 Academia Română va decerne următoarele premii: Marele premiu Năsturel-Herescu, din seria B, în suma de 12.000 lei, unei cărți scrisă în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 ianuarie 1893 până la 31 octombrie 1896; premiul statului Eliade-Rădulescu, de 5000 lei, unei cărți scrisă în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 ianuarie 1895 până la 31 octombrie 1896; premiului statului Lazăr, de 5000 lei, celei mai bune cărți scrisă în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiilor lor chimice“. Terminul, 1 septembrie 1896.

Nou! Sub titlul acesta a publicat la București dna Laura Vampa un mic volum de foișore. „Nou“ se numește prima, după care urmăză apoi alte 27. Dna Laura Vampa nu studiază cestiunile mari ale vieții, ci rămâne la suprafața situațiilor de toate zilele. Pe aceste le discută în formă ușoară de conversație și de descrieri povestitoare. Stilul e ușor și totul se prezintă fără pretențiuni. Prețul 2 lei.

O nouă bibliotecă ieftină. Vedem cu bucurie, că publicațiile ieftine și populare se înmulțesc din ce în ce în literatura noastră. Librăria Frații Șaraga din Iași, care publică de mai mulți ani biblioteca de câte un leu volumul, acum a început să scotă la lumină o colecțiune și mai ieftină, care nu va costa decât 25 de bani un exemplar. Acesta se numește „Biblioteca Șaraga“ și va eși tot la 15 zile; iar de la 1 septembrie în fiecare duminică, conținând scrierile cele mai de frunte ale autorilor renumiți străini, precum și colecțiuni din lucrările mai de valoare ale autorilor români. Volumul prim a și apărut, conținând povestirea „Stăpân și slugă“ de L. Tolstoi.

TEATRU și MUSICĂ.

Știri teatrale și musicale. Dl Dimitrie Popovici, escelentul nostru bariton de la opera din Praga, care în vârstă trecută a cântat cu atâta efect în teatrul Wagner din Bayreuth, a fost angajat în America de nord pentru 60 de reprezentațiuni cu 120.000 franci. — Dl George Dima, profesor de muzică în Sibiu și directorul Reuniunii române de muzică de acolo, care a debutat cu atâta succes la București, a fost distins de regele Carol cu medalia Bene-Merenti cl. I, pentru merite artistice. — Dl Iosif Ivanovici, șeful de muzică de la regimentul Siret nr. 11 din armata română, autorul multor valsuri bine cunoscute, a fost numit în funcțiunea de inspector al muzicelor militare ale armatei române, în locul reposatului Eduard Hübsch.

Teatrul Național din București. Lucrările de reparațiune generală a teatrului se vor continua în anul viitor. Anul acesta se va face numai mobilierul. Suma destinată pentru acest scop, după cum aflăm din „Timpul“, este 15—18.000 lei. Comanda se va face direct de către ministerul cultelor către casa care va prezenta oferta cea mai avantajoasă. Zilele aceste, dl G. Sterian, membru în comitetul teatrului, va pleca la Viena și la Berlin, spre a studia sistemele de încălzit, de ventilație, de instalație de apă și mai ales aplicația electricității și a hidrauliceii la mașinaria teatrală.

O sebare musicală în Varadia. La Rusalii s'a serbat în Varadia, aproape de Oravița, sfințirea steagului reuniunii de cântări gr. or române. La serbarea acesta au luat parte și corurile vocale din satele Cacova și Mercina, în cap cu învățătorul Traian Lința, cărora li s'a făcut o primire foarte cordială. Sfințirea s'a servit de preotul Mioc jr. din Varadia, părintele Bugariu din Mercina a ținut o cuvântare, iar ecteniile au fost cântate de toate trei corurile. Apoi s'au dus cu toți în piață, unde s'a făcut baterea cuielor, pe o tribună; întâiu învățătorul George Țunea a ținut un discurs despre însemnătatea corurilor populare. Apoi printre buibuitul tréscurilor s'a început baterea cuielor; primul a fost bătut de dna Anca Mihailovici, nașa steagului, apoi au urmat alții, pe când corurile cântau rënd pe rënd. A urmat un banchet vesel. S'era s'a dat un concert și o reprezentație teatrală, jucându-se „Cărlanii“ lui Const. Negruzzi, și totul s'a încheiat printr'o petrecere cu joc.

Se caută un instruiitor de chor vocal pentru Biharia. Aflăm cu bucurie, că și în satele noastre din Biharia s'a pornit un curent pentru formare de choruri vocele în popor. Dl Avram Igna, învățător în comuna Sabolciu, aproape de Oradea-mare, anunță prin ziare, că mai mulți învățători din părțile acele vreu să angajeze cu plată un instruiitor de coruri vocale pe un timp de 5—6 săptămâni în vârstă acesta; deci cei ce pot să îndeplinescă serviciul acesta, sânt rugați a se adresă la dsa.

Reprezentație teatrală în Sebeșul-săsesc. Diletanții români din Sebeșul-săsesc vor arangia mâne duminică la 23 iunie n. o producție teatrală în pavilionul de vârstă de la otelul „La leul de aur“. Se vor jucă piesele: „Hartă Rezeșul“ și „Cinel-Cinel“, de V. Alexandri. După teatru va urmă petrecere cu dans.

Concert la Lugos. Reuniunea română de cântări și muzică din Lugos a anunțat pentru duminică trecută, la 16 iunie, concert popular, sub conducerea dirigintelui I Vidu, în grădina otelului Concordia.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericicești și școlare. Regele și regina României, dimpreună cu mai mulți membri ai Academiei Române, au mers în săptămâna trecută la Măgurele și au vizitat institutul Oteteleșan de fete de acolo. — Dl D. R. Codrescu, care la Paști a dăruit 1000 fl. bisericeii din Fofeldea, la Rusalii a dat bisericeii din Ilimbav și celei din Sasauș câte 200 fl. — Dl Eugen Marienescu, fiul dlui jude la tabla reg. din Oradea-mare dr. At. Marienescu, terminând cursul de tehnică la politehnicul din Budapeșta și făcând rigoroșele cerute, de odată cu încheierea anului școlar, la 1/13 iunie, a obținut și diploma de inginer. Anul viitor, tinerul inginer va merge să-și completeze studiile la un institut din străinătate. — Dl George Mateiu, candidat de avocat în Oradea-mare, zilele trecute a făcut la universitatea din Budapeșta cel din urmă rigoroș din științele de drept și în curând va fi promovat la gradul de doctor. — Dl Droc-Barcianu, secretar la liceul St. Sava din București, a primit Coróna României în gradul de cavalier.

De la universitatea din Cluș. „Gazeta Tran.“ primește informațiunea, că dintre tineri români cari studiază la facultatea de drept a universității din Cluș, 14

ênși au făcut anul acesta examenul prim fundamental și au reușit toți, afară de unul, care a căzut din istoria dreptului universal; la al doilea examen de asemenea numai unul n'a reușit, din filosofia dreptului. Rigorose au făcut șese ênși, toți cu succes.

Școala de fete a Asociațiunii. Examenele în școala civilă de fete cu internat a Asociațiunii transilvane se vor începe marți la 25 iunie st. n. În ziua acesta se va ține examenul privat cu elevele din cursul complet. Mercuri și joi va fi examenul cu toate elevele; vineri muzica instrumentală și vocală, declamații și încheierea solemnă a anului școlar. Lucrurile de mână femeiești vor fi espuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Scolile din Blaș. La gimnasiu esemenele au început la 19 l. c. și vor ține până 'n 25. În 26 va fi liturgie de mulțămă și publicarea classificațiilor. Examenele de maturitate s'au amânat, din cauza că în contra maturisanților s'a pornit cercetare pentru un pretins act politic. — La școala de fete examenele s'au început joi și se vor încheia luni prin liturgie și „Mărire întru cei de sus“ și distribuirea premiilor. Cu ocaziunea examenelor vor fi espuse și lucrurile de mână ale elevelor. — Examenele de evaluare ale învățătorilor s'au ținut zilele trecute, asistând și inspectorul de școle Havaș care a respins din scripturistica maghiară pe 13 învățători. — Consistoriul arhidieceșan a hotărât să facă cerere la ministrul de culte Wlassics, ca să casseze ordinul ce a dat pentru amânarea examenelor de maturitate.

Scolile române din Brașov. Examenele de maturitate și anume cele orale se vor ține în școala comercială la 14|26 și 15|27 iunie; iară la gimnasiu în 19 iunie (1 iulie.) 20 iunie (2 iulie) și eventual în 21 iunie (3 iulie.) — Examenele publice de încheiere, la gimnasiu joi în 22 iunie (4 iulie); la școala comercială reală vineri în 23 iunie (5 iulie.) — Toate școlile medii vor avea sâmbătă la 24 iunie (6 iulie) examenul public din gimnastică. — Joi în 29 iunie (11 iulie) după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia anul școlastic 1894|95 cu un discurs ocașional roștit de directorul institutului, după care va urma cetirea classificațiilor și distribuirea premiilor.

Institutul Andrean din Sibiu. În secțiunea teologică examenele publice se vor ține la 1—8 iulie st. n. — În secțiunea pedagogică asemenea la 1—8 iulie n. — Vineri, la 30 iunie (12 iulie) va fi estradarea absolutoriiilor și a testimoniilor.

Învățătorii români gr. or. din departamentul Făgărașului vor ține adunarea generală a Reuniunii lor la 18|30 iunie în Făgăraș, sub presiul dlui Nicolae Aron, secretar dl I. Berescu. Învățătorii I. Ciungora, V. Bărbat, D. Chiușdea, M. Musat, N. Roșca vor ține prelegeri practice, iară învățătorul N. Ludu va declama poezia „Balcanul și Carpatul“ de V. Alecsandri.

Învățătorii români gr. or. din departamentul Bisericeii-albe vor avea adunarea generală a Reuniunii lor în 29 iunie n. în comuna Iladia, sub presiul dlui Nicolae Mircea, secretar dl Nestor Trandafir. Mai mulți membri ai reuniunii vor ține prelegeri teoretice și practice. După adunare se va face excursiune la „Ochiul beului“.

— **Semestrul ianuarie—iunie** va expira cu nr. 26. Rugăm pe toți aceia, ale căror abonamente expiră seu n'au plătit nici pentru trecut, să-și înnoiească și să-și plătescă abonamentul.

C E E N O U ?

Hymen Dl Petru Couda, cunoscutul „Petrea de la Cluș“ din colonele revistei noastre, învățător în Aiton, mâne duminică la 23 iunie n. se va cunună cu dșora Ana Todoran în Aghireș. — Dl dr. Teodor Popescu, candidat de avocat din Buteni, la 6 iunie n. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Găroiu în Zerneșci.

Știri personale. Dl dr. Nicolae Popovici, un nou medic român în Biharia, aședat la Vașcou, ș-a publicat diploma în ședința din săptămâna trecută a congregației comitatense. — Dl I. Cuparencu, locotenent în garnisóna din Cluș, a fost transferat la Graz. — Dl D. A. Laurian, secretar general al ministeriului de instrucție din România, a fost distins cu decorațiunea Steaua României, în gradul de comandor. — Dl V. Babeș a fost decorat cu Coróna României în gradul de comandor. — Dl dr. I. Drăgescu, originar din Transilvania, acuma medic primar al județului Olt din România, a fost transferat în aceeaș calitate la județul Brăila. — Dl dr. G. Craniceanu, medic de regiment la Roman, originar din părțile Oraviței, a fost decorat cu ordinul Coróna României în gradul de cavalier.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Cluș s'a intrunit în adunare generală mercuri la 19 iunie n. în Cluș în localul casinei române, sub presiul dlui dr. George Silași, secretar dl Nicolae Rațiu. — Despărțământul Blaș a hotărât să dea un premiu de 40 coróna în aur aceleia dintre dame, care în balul de la 27 august, cu ocaziunea adunării generale, va purta cel mai original și mai frumos costum național din Ardeal.

Camera advocațională din Arad a pus sub acuză și a pornit cercetare disciplinară în contra advocațiilor Aurel Suciu din Arad și Mihail Veliciu din Cișineu, osenđiți în procesul Memorandului, căci în urma sentinței condamnătoare au fost opriți de la exerciciul advocaturei și că „în rolul anticonstituțional și nepatriotic“ în cauza asta, s'au folosit de calitatea lor de advocați.

„Atentatul de la Bocsig“. Tribunalul cu jurați din Budapeșta condamnase pe redactorul și deputatul Horváth Gyula și pe trei colaboratori ai sei, pentru că au scris și susținut, în țiarul „Magyar Hirlap“ că preotul gr. c. din Bocsig dl Ioan Pop ar fi îndemnat poporul la un atentat în potriva trenului care ducea pe Maj. Sa la manevrele de la Boroș-Sebeș. În contra verdictului de condamnare, dênșii au dat cerere de nulitate; Curia inse a respus-o.

Casina română din Blaș, înființată nu de mult, a fost desființată prin ordinul ministrului de interne.

Bistrițana, institut de credit și economii din Bistrița, va ține la 10 iulie n. adunare generală extraordinară, căci tabla regescă din Cluș, pentru defecte formale, a nimicit hotărârile adunării generale extraordinare din 15 septembrie an. tr. În acesta adunare se va discuta: ridicarea capitalului acționar prin emiteri de acțiuni noue, modificarea statutelor și proiectul de statute pentru pensionarea funcționarilor institutului.

Cireșele. Cireșele, atât de gustose în frageđimea lor primăveratecă, au sosit. „La Science française“ le consacără, cum au apărut, o notă interesantă. Lucullus e considerat, în cărți, ca importatorul în Europa al ciresului, ce ar fi adus din Asia-minoră. De un timp imemoril ni se afirmă deci că datorim o recunoștință ărecare acestui Roman fastuos și mănecios. Pare inse că nu datorim nimic seu aprópe nimic lui Lucullus. Un pomolog distins din secolul al XVIII-lea, abatele Rozier,

publică în 1785 un articol în care demonstrează peremp-toriu că cireșii derivau, fie prin sămënța lor, fie prin hidridație, din cireșile sălbatice, cari, rare în Italia, sânt indigene în Galia, Marea-Britanie și Germania, și indică, în diferitele lor specii sălbatice, sursele principalelor varietăți. Lucrarea aceasta, în erre logica și observația se spriginiau pe o știință arboricolă remarcabilă, a fost adoptată de Lemarch, care, reproducând-o în „Encyclopédie méthodique“, i dădea rađemul autorității sale. Lucullus ar fi introdus deci foarte simplu în Italia o varietate de cireși mai dulci decât cei cunoscuți până atunci. Pliniu descrie de ce specii fără nici o alusie la Lucullus. Putem deci mânca în liniște cireși fără a fi obligați a ne gândi la Lucullus cu recunoșcința stomacului

Necrológe. *Eva Pop*, vėduva reposatului preot gr. or. Dimitrie Pop, a reposat la Cărpeșcii-mari în Biharia, în etate de 68 ani. — *Ved. Curtescu*, fost comisar de siguranță în Beinș, a murit la F. Oșorhei în săptămăna trecută. jelită de fiicele sale Elena m. Gherlan și Maria m. Popa în Tășad.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Presidentul Faure* al republicii franceze a fost decorat de țarul cu ordinul rusesc St. Andrei, ceea ce arată legătura intimă ce este între Rusia și Franca. — *La Atena* s'a format un cabinet nou sub presiunea lui Teodor Delyanis, care a primit și portfoiul finanțelor sdruncinate. — *Di G. Ocășianu* a ținut la Paris în luna trecută o conferență despre cauza română, care acum se publică în revista „Bulletin mensual de la societé d'études philosophiques et sociales“.

Principele și principesa Romăniei au sosit la 7 iunie la Londra, unde au stat câteva zile în palatul Clarence House, reședința ducelui și ducesei de Coburg, primind vizitele membrilor familiei regale din Englitera și asistând la concertul dat în palatul regal Buckingham. Apoi, la 3 iunie, s'a instalat cu copiii lor la Osborn, în castelul Albert, pus la dispoziția lor de regina Engliterii. De aci, principele și principesa Romăniei, vor merge din timp în timp la Londra. Osborn e o frumoasă și plăcută reședință de vėră, stațiune balneară renumită, situată în insula Wight, în partea de sud a Engliterii, scaldată de apele mării La Manche.

Politeta editorilor chinezi. Editorii chinezi sânt foarte politicoși și autorilor căroră li se refușă manuscrisul în China li se fac mult mai multe onoruri decât confrăților lor europeni, al căror articol se primește și se publică. Iată o scrisore pe care un editor chinez a trimis-o, împreună cu manuscrisul refușat, unui candidat de colaborare: „Ilustre frate al sorelui și al lunei! Privește pe servitorul teu tărindu-se la piciorle tale. Me prosternez dinaintea ta și te rog să-mi permiți să vorbesc și să trăesc. Onoratul teu manuscris s'a îndurat a svėrlii asupra noastră lumina augustei sale înfășări. L'am citit cu cea mai vie plăcere. Jur pe oșele strămoșilor mei că nici odată n'am mai pomenit atăta spirit, atătea sentimente și idei așa de sublime! Iți trimet înapoi manuscrisul cu frică și tremurând. Dacă aș publică tesaurul pe care mi-l'ai trimis, împėratul ar porunci ca el să fie luat de model și ca nimic inferior lui să nu se mai publice în jurnalul meu. Cunoșcend literatură cum o cunosc eu și știind că nici în de ce mii de ani nu se mai pôte scrie ceva de valórea ma-

nuscrisului teu, și-l înapoez. Iți cer iertare de de ce mii de ori. Privește, capul meu e la piciorle tale. Fă ce vrei. Servitorul servitorului teu. — *Editorul.*

Pălăriile damelor parisiene. Pôte va interesă pe cititori să șcie, care este în Paris moda cea mai nouă pentru pălăriile damelor. Pălăria cea mai elegantă pentru vėra acesta este așa numita Trianon, din pae fine negre, cu margini late, impodobite cu câte o penă de struț, séu cu câte-o flóre ce se potrivește la imbră-minte. Pălăriile acestea de pae se potriveșc și la toa-lete deschise. Parisienele mai pörtă apoi pălării de pae albastre, galbene și verđi, garnisite cu tot felul de pro-ducte botanice, așa încât pălăriile gem sub greutatea florilor grămădite pe ele. Lucru distins e de-a purtă atât pe promenade, cât și în salóne flori naturale pe pălării séu în pėr.

Poșta redacțiunei.

Blaș. Dēcă ai dat și aiurea încercarea dtale, de ce ne-ai trimis-o și noue? Ori ai fost de pãr-erca, că este atât de importantă, încât trebue să se publice de odată în doue locuri?

B. Comloș. De n'ar fi fost atât de lungă, am fi putut-o citi de mult; astfel numai în septē-

măna viitoare vom termină.

Dlul D. T. în București. La dorință, am continuat; aștep-tăm inse la timp ceea ce ai promis, contrar, vom sistă.

Strada Foișor. Așteptăm biografia, căci celelalte sânt gata de mult.

Călindarul săptămănei.

Duminea a 3-a după Rusali, Ev. dela Mateiu, c. 6, gl. 2, a inv. 3.

Đua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminea	11 Ap. Bartol și Barnav.	23 Basiliu	3 24 8 9
Luni	12 Par. Onufrei	24 Ioan Botez.	3 25 8 9
Mărți	13 Mart. Achilina	25 Prosper	3 25 8 9
Mercuri	14 Prof. Eliseu	26 Ieremia	3 25 8 9
Joi	15 Prof. Amos	27 Ladislau	3 26 8 9
Vineri	16 Sant. Tihon	28 Iosua	3 26 8 9
Sămbătă	17 Mart. Emanuil	29 (f) Pet. și Pav.	3 27 8 9

La finea semestrului prim

rugăm pe toți cei ce primesc foia noastră, să binevo-iescă a ne răspunde abonamentul.

În mijlocul indiferentismului general față de lite-ratură, cu mari greutăți susținem „Familia“. Greutățile inse nu ni se fac prin lipsa de abonați, ci prin obi-ceiul devenit aproape general d'a nu plăti regulat costul foii.

Dēcă numai ómenii săraci ar fi de așa, n'am avé nimic de đis; dar când vedem că mulți de stare bună și de poziție mai distinsă, încă remăn datori: sântem siliți a face apel la sentimentul de corectitate al tutu-roră, rugându-i să trimită regulat abonamentul, precum primesc și foia regulat, căci dēcă numai pușini își im-plineșc datoria la vreme, cu ce să suportăm noi chel-tuelile edițiunii?!

La începutul fie-cărui treiluniu, noi anunțăm, că cei ce nu mai vor să aibă foia noastră, să ne înapoe-izeze numărul prim séu al doile; deci cei ce primesc foia și mai departe, trebue să șcie că au o datorie de împlinit, fără să mai aștepte alte avisuri, — căci a primí o foie, dar a nu plăti abonamentul, nu este nici just, nici — corect.

Editura «Familiei».

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARUL LUI IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.